

It

Dieg gumzfeiz ndeu. Aen daengqdaemq ndeu. Rek cazyouz henjrwgrwg ndeu, youq gwnz gyaq-samga ndaw gumzfeiz goenjfoenxfoenx, heiq hom mbinsanq seiqmienh. Heiq ndat saek ndaej rimrwdrwd. Heiq ndat dwg lingh cungj mok ndeu. Heiq ndat heux aen ndang reuxret de. Youq laj daengrongh laepamq ciuq haenx, hawj vunz miz cungj roxnynih loeng ndeu, lumjbaenz heiq ndat dwg daj gwnz ndang de fat okdaeuj nei.

Gou itcig caj mboengq ndaej vangq ndeu, gou caeuq mehdajcawj Denz Meij doxiu gvaq, bae aen bouqdiemq de hai haenx youq saek ngoenz, guh caz gwn, danz bizbaz, eu fwen Duncuz.

Bujlujshwdwz naeuz, mingh dwg youz gij ndwenngoenz yaep he gyoebbaenz, vunzraeuz baengh dauqsiengj caeuq loqsiengj, haujlai saeh ndaej ngeixdauq, liux le youh lumz bae, lumz bae le youh ndaej ngeixdauq. Seizneix, gou caen daeuj lo, naengh youq gwnz daengqdaemq henz gumzfeiz, feiz haenq dangqmaz, fatok sing yienjihoho, gij caz youq ndaw gudiet ndaemndwt haenx goenjbutbut. Aen congzfaex daemq youq henz haenx, gwnzcongczuengq miz gang bat vanj deb gang, vax henjgeq, ndawvanj deb coq miz gak cungj gak yiengh boiqliuh, miz haeuxyaem、makyouz、duhngaiz、haeuxcid、ceiz、nyauh ……Gwn song vanj roengz-bae le, geu heiq raeujrub ndeu daj ndawdungx roenx hwnj, roxnynih aen dungx raeujrub youh imqeq, gij baegnaiq itloh hai ci daeuj haenx, cungj sanq deuz lo, daengx aenndang cungj soengset roengzdaeuj. Couh yienghneix, couh yienghneix haeuj ranz Duncuz bae, gvaq gij saedceij gikgyak cwxcaih, vunz caz caemhcaez, haeuj ndaw ndwenngoenz gyaeunde vuenyungz haenx bae gvaq saedceij.

Hoeng, gvaq saedceij “gikgyak caeuq cwxcaih” neix, cij dwg bouxhek ndaej daejniemh. Denz Meij daiqlingx 60 lai boux mehmbwk gapbaenz aen lijyouz gunghswh “laeujbakranz” haenx, ngoenz ciepdan, anbaiz mehdajcawj cawj haeux cawj byaek caeuq biujvienj. De nyaengq lai, lienz naengh youq gwnzdaiz gwn donq haeux anyienz ndeu cungj nanz, engq gaej gangj caeuq gou naengh youq henz aen daizdaemq henz gumzfeiz cwxcaih guh caz gwn lo.

Doengxhaemh bet diemj. Veihsin ndaw soujgih Denz Meij lienzdaemh yiengh hwnjdaeuj. Boudaeuz fat siusik daeuj naeuz, ngoenzcog miz aen cien vunz yenzoyzdonz youz hagseng gapbaenz ndeu daeuj Cwngzyangz, guh diuyenz hagsib. Seizneix, hagseng caen vuenyungz ha. Hix mbouj rox daj seizlawz hwnj, ciengzseiz miz hagdangz leihyung singhgiz satbyai cujciz hagseng bae mbanj Duncuz guh diuyenz hagsib. Yawj laeuzgyong, yawj giuzfwnrumz, yawj biujvienj, gwn laeujbakranz. Denz Meij ciepdaih gvaq haujlai buek vunz lo. Hoeng aen donz hung cien vunz doengz ngoenz daeuj Cwngzyangz, lij dwg baez daih’ it. Hagseng dwg “baujguek”. Denz Meij naeuz. De au dawz hong guh saeq caiq guh saeq, dawz laeujbakranz faensanq daengz sam aen benq gih bae. Gyoengq mehdajcawj Mbanjdat、Bingzcai、Majanh gak ciepdaih 300 lai vunz.

Denz Meij dawz aen soujgih, youq ndaw “veizsin ginz mehdajcawj” fatbough siusik, sien dwg daenj aen gingqlauxva yawj yaep ndeu, yawj yaep ndeu le, dangqnaj bienq mokmak, de au gingqda daep gwnz najbyak bae, depgaenh sijsaeq yawj. De gag gangj gag naeuz, vihmaz lwgda yied daeuj yied mok ne?

De youq ndawginz daengq naeuz, hagseng guh cienciengz haenx, anbaiz youq mwh donq haemh. Gwn gij byaek haenx au singisien, gij laeuj gingq hagseng haenx au vuenh baenz gojloz roxnaeuz sezbiz. Aen donz lingz miz cib haj daiz, anbaiz youq donq ringz. Daengq cingcuj le, de naeuz Yangz Swsauj, donq ringz cij miz cibhaj daiz, caeuq de

Mehdajcawj Cwngzyangz

程阳厨娘

□ Liu Yenhungz sij Daznaz hoiz

廖献红 著 妲娜 译

一处火塘。一张矮凳。一锅黄灿灿的油茶，在火塘的三脚撑上翻滚，香气四溢。热气塞得满满的。热气是另一种雾。热气环绕着她纤细的个子。在昏暗的灯光照射下，有一种错觉，仿佛热气是从她身上发出来的。

我一直在等待一段闲眠的时光，我曾与厨娘田美相约，到她开办的民宿小住，打油茶，弹琵琶，唱侗歌。

普鲁斯特说，生命只是一连串孤立的片刻，靠着回忆和幻想，许多意义浮现了，然后消失，消失之后又浮现了。此刻，我真的来了，坐在火塘旁的矮凳上，火烧得旺旺的，发出吱吱的声响，油茶在黝黑的铁锅里滚着。一旁原木色矮桌，上面放有深褐色的陶瓷器皿，盛着色彩丰富的佐料。阴米、油果、饭豆、糯饭、粑粑、小虾米……两碗喝下后，一股暖意慢慢地从腹部升起。肚腹中充满温暖的饱胀感，一路驾车的疲惫被驱散，浑身都松弛了下来。就这样，就这样置身于侗家慢生活的慵懒和惬意，人茶一体，坠入时空深处。

然而，“慢生活的慵懒和惬意”只是游客的体验。田美带领六十多名妇女组成的“百家宴”旅游公司，每天接单，安排厨娘做饭做菜和表演。她太忙了，连坐在桌上吃一顿安静的饭都难，更别说与我坐在火塘的矮桌旁悠闲地打油茶了。

晚上八点。田美的手机微信接连响起滴滴声。“上峰”发来消息，明天有一个由学生组成的千人研学大团来程阳，进行沉浸式研学。现在的学生真幸福。也不知从什么时候开始，经常有学校利用周末组织学生到侗寨研学。看鼓楼，看风雨桥，看表演，品百家宴。田美接待过很多批了。但千人大团同天来程阳，尚属首次。学生是“国宝”。田美说。她得把工作做细再做细，将百家宴分散到三个片区。岩寨、平寨、马安的厨娘们各接待三百多人。

田美捧着手机，在“厨娘微信群”发布消息，先是戴上老花镜刷了一下，看了一阵眼前变得模糊，她将眼镜扶上额头，凑近仔细看。她自言自语道，怎么眼睛就越来越花了呢？

她在群里用语音交代，学生做专场，安排在晚餐。做饭的食材要新鲜，给学生敬的酒要换成可乐或者雪碧。散团十五桌，安排在中餐。交代清楚后，她艾特了杨四嫂，中餐只有十五桌，与她拼桌做菜，她做四菜一汤搭蒸糯米饭，杨四嫂做四个菜再煎一盘艾粑粑。晚餐学生人多，各自准备两桌。厨娘们开始在群里接龙。田美又戴上老花镜，伏在桌上用笔在本子上做好登记。一切安排妥当后，已是晚上十一点。她打了个哈欠，说累了，先休息，明天再和你宽讲（聊天）。

第二天一大早，她便开始准备食材。去菜园园拔了自家种的红萝卜。计划宰两只土鸡，半只中餐用，一只半留晚餐。每次做百家宴，她都比给家人做吃还要隆重。先把手洗干净，把口罩给戴上，头发也包好。她的儿子埋怨过她，给家里人做菜简单潦草，而给游客做却耐心精致。

见我走进厨房，她将一件事先准备好的侗服和围裙扔给我，说，套上，生火，开始做饭了。

田美知道我此行的目的，像学生一样，沉浸式体验厨娘生活。这是她特地为我准备的。穿好衣服，捆好围裙，我蹲到灶边生火。她从储藏室里端出腌制好的酸鱼、酸肉、酸鸭，先细细将酸肉切成厚薄等分的小块。

烧的柴火有毛竹残片，也有木匠裁下的杉木边角料。火在灶膛里咯咯欢笑，锅里蒸的是糯饭。田美一边做菜，一边和我宽讲她的过往，还不时大笑，让我不由得也跟着她的节奏笑了起来。她笑时眼睛里闪闪发亮，眼角虽有皱纹，却毫无沧桑之感。我在想，一个农村妇女年过五十，还能有这样的靓丽和精气神，真是不可多见。

火在灶膛里燃烧的吱吱声、田美炒菜锅铲的乒乒声，高低错落，生活的往事一一浮现。“我”是写作者献红，“我”亦是厨娘田美，抑或是百年来在鼓楼前的长桌上，摆碗放碟、上菜倒茶的她，抑或是弹着琵琶的他。

(1)

gyoeb daiz guh byaek, de guh seiq aen byaek aen dang ndeu caeuq haeuxcid naengj, Yangz Swsauj guh seiq aen byaek caiq cien buenz ceizngaih dem. Donq haemh hagseng vunz lai, gak boux gag bwh song daiz. Gyoengq mehdajcawj hainduj youq ndawginz cieplungz. Denz Meij youh daep gingq-lauxva, boemz youq gwnzdaiz au bit youq gwnz-bonj guh ndei daenghgeiq. Sojmiz saehcingz anbaiz caezcienz le, gaenq dwg gyanghaemh 11 diemjung. De raurumz mbat ndeu, naeuz baeg lo, yietnaiq gonq, ngoenzcog caiq caeuq mwngz gangj ganggoj.

Ngoenz daihngeih haetromh, de couh hainduj bwh gaiqgwn. Bae ndawsuen ciemz gij lauxbaeg hoengz ranz de ndaem haenx. Giva gaj song duz gaeqdoj, buenq duz donq ringz gwn, duz buenq ce donq haemh gwn. Moix baez guh laeujbakranz, de cungj beij hawj vunz ndawranz guh gwn lij hoenghhd. De sien swiq fwngz seuq, daep goujcau hwnjdaeuj, duj ndei byoemgyaeuj. Daeglwg de ienq de gvaq, naeuz guh byaek hawj vunz ndawranz gwn couh genjdanh rubrab, guh hawj bouxhek gwn cix miz naihsim cingsaeq.

Raen gou byaij haeuj ranzdajcawj, de dawz geu buh Duncuz caeuq gaiq dapdoh bwh ndei ndeu gveng hawj gou, naeuz, daep ndei, caux feiz, haidaeuz guh haeux lo.

Denz Meij rox gij muzdiz gou baezneix daeuj gizneix, lumj hagseng ityiengh, caencingq daeuj daejniemh gij saedceij mehdajcawj. Neix dwg de daegdaengq vih gou bwh ndei. Daenj ndei buh, daep ndei dapdoh, gou maeuq youq henzcauq caux feiz. De daj ndaw funghrombwh dawz gij byasoemj、nohsoemj、bitsoemj iep ndei haenx okdaeuj, sijsaeq dawz nohsoemj ronq baenz gaiq iq mbang na doxdaengh.

Coemh gij fwnz haenx miz gep go’ ndoek, hix miz bien faexsamoeg canghfaex caiz roengzdaeuj mbouj yungh haenx. Feiz youq ndawcauq dek-boekboek, ndawrek dwg naengj haeuxcid. Denz Meij doq cau byaek , doq caeuq gou gangj saehgonq de ginglig haenx, lij seiz mbouj seiz riuhaha, hawj gou nyaenx mbouj ndaej hix riengz de riu hwnjdaeuj. De riu seiz, ndawda ronghmyanmyan, gokda yienz-naeuz miz nyaeuq, hoeng mbouj ok geq saek di. Gou cingq naemj, boux mehmbwk lajmbanj nienz gvaq hajcib, lij yienghneix gyaunde vuenyungz gvaek-gvaek, caen dwg mbouj ndaej raen lai.

Sing feiz coemh ndawcauq yienghhuhu, sing fagcanj Denz Meij cau byaek yienghbingbang, sing sang sing daemq, camca doxsan, gij saehgonq saedceij haenx yienghyiengh okyienh dangqnaj daeuj. “Gou” dwg bouxsij Yen Hungz, “gou” hix dwg mehdajcawj Denz Meij, roxnaeuz dwg de, bak bi daeuj youq gwnz daizraez bainhaj laeuzgyong, baij vanj cuengq dep、hwnj byaek daek caz, roxnaeuz dwg de danz dwk bizbiz.

(1)